

protocol (hoog)begaafdheid

maart 2017

Prinses Beatrixschool Goes

protocol (hoog)begaafdheid

- 1. inleiding**
- 2. achtergrondinformatie en doelgroep**
 - 2.1. achtergrondinformatie
 - 2.2. omschrijving van de doelgroep
- 3. signalering**
 - 3.1. signalering bij instroom
 - 3.2. signalering tijdens de schoolloopbaan
- 4. diagnostisering**
 - 4.1. schooldiagnose
 - 4.2. extern onderzoek
- 5. begeleiding**
 - 5.1. groep 1 en 2
 - 5.2. aanpak leerstof groep 3 t/m 8
 - 5.3. aanpassingen van de leerstof: compacten
 - 5.4. verdiepingsstof aanbieden
 - 5.5. verbreding
 - 5.6. vervroegd doorstromen/ versnellen
 - 5.7. evaluatie en groepsplan
 - 5.8. beoordeling en toetsing
 - 5.9. begeleiding van onderpresteerders
- 6. schoolbeleid**
- 7. 10-stappenplan**
- 8. Schoolbijlagen**
 - 1 vragenlijst bij aanmelding
 - 2a signaleringslijst (hoog)begaafdheid op school
 - 2b kenmerken (hoog)begaafdheid
 - 3a signaleringslijst voor ouders bij vermoeden HB (groep 1 en 2)
 - 3b signaleringslijst voor ouders bij vermoeden HB (groep 3 t/m 8)
 - 4a observatie groep 1 en 2
 - 4b observatie groep 3 t/m 8
 - 5 samenvatting van het gesprek met ouders
 - 6 leerlingvragenlijst
 - 7 signaleringslijst onderpresteren
 - 8 versnellingswenselijkheidslijst
 - 9 schema vervroegde doorstroming
 - 10 het meer-domeinmodel Heller
 - 11 theorie van meervoudige intelligentie (Howard Gardner)
- 9. literatuur**

1. inleiding

Ieder kind heeft recht op passend onderwijs. Dit uitgangspunt betekent niet alleen dat er binnen het onderwijs ruimte en middelen moeten zijn om zwakke leerlingen op te vangen, maar dat ook (hoog)begaafde kinderen hun mogelijkheden moeten kunnen ontwikkelen. In dit protocol willen we aangeven op welke wijze wij binnen ons onderwijs aan willen sluiten op de specifieke vragen van leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong. Het protocol geeft in hoofdstuk 2 een beschrijving van de doelgroep waarop we ons richten. In hoofdstuk 3 leest u hoe wij leerlingen met (hoog)begaafdheid zo vroeg mogelijk willen signaleren en welke middelen we daarbij gebruiken. Als er voldoende signalen zijn dat we te maken hebben met een (hoog)begaafde leerling wordt in hoofdstuk 4 aangegeven hoe we de signalen omzetten naar een diagnose. Dit kan d.m.v. een schooldiagnose. In sommige gevallen is een extern onderzoek gewenst. Hoofdstuk 5 beschrijft hoe we (hoog)begaafde kinderen (extra) willen begeleiden, wat onze mogelijkheden zijn en onze grenzen. In het hoofdstuk over schoolbeleid leest u welke keuzes wij op dit gebied gemaakt hebben. Het protocol geeft de hoofdlijnen aan.

2. achtergrondinformatie en doelgroep

In dit hoofdstuk wordt aangegeven wat we onder hoogbegaafdheid verstaan en waarop onze visie is gebaseerd.

2.1. achtergrondinformatie

Over hoogbegaafdheid zijn nogal wat theoretische definities te vinden. Dit maakt het in het onderwijs niet altijd eenvoudig om hoogbegaafdheid op een goede manier te signaleren. In tegenstelling tot wat vaak wordt gedacht is hoogbegaafdheid meer dan alleen een hoge IQ-score op een intelligentietest. Het is eerder een verzamelnaam voor verschillende kenmerken die in een individu tot uiting komen. Er zijn meerdere factoren die van invloed zijn op de ontwikkeling van hoogbegaafdheid.

Een eerste factor is de aanwezigheid van een hoge mate van *intelligentie* bij een leerling. Dit kan gemeten worden aan de hand van een intelligentietest en wordt meestal uitgedrukt in een IQ-score. Een precieze grens wordt niet aangegeven, maar algemeen wordt aangenomen dat we van hoogbegaafdheid spreken bij een IQ-score van 130 of hoger. Een hoogintelligent kind is echter niet vanzelfsprekend hoogbegaafd, een hoogbegaafd kind is wél altijd hoogintelligent.

Een tweede factor is de aanwezigheid van een grote taakgerichtheid en volharding (*motivatie*). De enorme gedrevenheid, het doorzettingsvermogen en het plezier dat getoond wordt bij het uitvoeren van een opdracht kan bij hoogbegaafde kinderen bijzonder zijn.

Een derde belangrijke factor is de hoge mate van *creativiteit* die de leerling laat zien. In dit geval wordt onder creativiteit het vermogen om bijv. iets origineels te bedenken verstaan, of te kunnen denken buiten de gegeven kaders. Dat kan een oplossing zijn voor een bepaalde som, maar het kan ook een vraag zijn die niemand anders zou bedenken.

Hoogbegaafdheid is geen kwestie van een hoog IQ alleen en komt niet vanzelfsprekend tot ontwikkeling. Er moet een zekere dynamiek zijn tussen hoogbegaafdheidsfactoren, persoonlijkheidskenmerken en omgevingsfactoren om tot prestaties op hoogbegaafd niveau te kunnen komen. Heller (2000) geeft in zijn model een aantal in aanleg aanwezige begaafdheidsfactoren, zoals:

- hoge intellectuele capaciteiten
- sociale competentie
- psychomotorische vaardigheden
- muzikaal-artistieke vaardigheden
- creativiteit

Deze begaafdheidsfactoren kunnen zich volgens Heller uiten in 8 prestatiegebieden: sociale vaardigheden, kunstzinnige uitingen, abstract denkvermogen, spraak/taalvaardigheid, logisch/mathematisch denkvermogen, technische vaardigheden, sportprestaties, natuurwetenschappelijk inzicht.

Deze gebieden zijn in het basisonderwijs in meer of mindere mate terug te vinden.

Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- Cognitief gebied: deze leerlingen vallen op school vaak op, omdat zij zeer goed presteren op schoolse vaardigheden (intelligentie). Ze kunnen lessen snel opnemen en gemakkelijk onthouden. Ze beschikken over verschillende leerstrategieën en ze kunnen deze flexibel toepassen (creativiteit). Ze hebben weinig problemen met het maken van de lesstof en ze behoren tot de besten van de klas (motivatie).

- Sociaal gebied: leerlingen die hoogbegaafd zijn op sociaal gebied beschikken bijvoorbeeld over goede leiderschapskwaliteiten. Ze kunnen weloverwogen besluiten nemen, ze hebben een goed overzicht van de situatie en ze kunnen goed communiceren (intelligentie). Deze leiderschapskwaliteiten weten ze in hun sociale omgeving flexibel in te zetten (creativiteit) waardoor ze uiteindelijk/vaak hun zin krijgen (motivatie). Dit ‘manipuleren’ van de omgeving wordt overigens niet altijd als positief gewaardeerd.
- Artistiek gebied: er zijn ook leerlingen die op artistiek gebied hoogbegaafd zijn. Deze leerlingen zijn bijvoorbeeld al op jonge leeftijd zeer muzikaal of ze kunnen zeer goed tekenen. Ze kunnen/leren heel snel één of meerdere instrumenten te bespelen of ze leren al heel snel hoe ze verschillende tekentechnieken kunnen toepassen (intelligentie). Ook schrijven ze zelf nieuwe muziekstukken of ze ontwikkelen een geheel eigen (teken)stijl. In ieder geval is duidelijk dat deze kinderen graag experimenteren (creativiteit). Verder laten deze leerlingen al op zeer jonge leeftijd een enorm doorzettingsvermogen en perfectionisme zien. Ze stoppen pas wanneer ze het spelen of het tekenen werkelijk goed onder de knie hebben (motivatie). Op school worden ook deze leerlingen vaak minder snel herkend. Hierbij kan meespelen dat artistieke vaardigheden vaak als minder belangrijk dan cognitieve vaardigheden worden gezien.
- Creativiteit in denken: deze leerlingen worden minder snel als hoogbegaafd herkend. Ze blijven vaak zoeken naar oplossingen en mogelijkheden waar nog niemand anders aan gedacht heeft (motivatie). Ze gaan daarbij graag hun eigen weg en ze werken altijd net even anders als de leerkracht van ze verwacht (creativiteit). Daarnaast beschikken deze leerlingen niet alleen over het vermogen om problemen op te lossen, vaak beschikken ze ook over het vermogen om problemen te bedenken (intelligentie). Ze worden daarom ook wel eens als “moeilijk” in plaats van ‘hoogbegaafd’ bestempeld.

Niet-cognitieve aanlegfactoren als stressbestendigheid, motivatie om te presteren, werk- en leerstrategieën, faalangst en controle zijn sterk medebepalend voor het uiteindelijke niveau waarop hoogbegaafdheid tot uiting komt. Een leerling met bovengemiddelde intellectuele vaardigheden, die faalangstig is, zal bijvoorbeeld minder goed presteren dan een leerling met dezelfde intellectuele vaardigheden die niet faalangstig is.

Gezin, de school en vrienden kunnen zowel een positieve als een negatieve invloed hebben op de ontwikkeling van een kind en het tot uiting komen van (hoog)begaafdheid. Wanneer een leerling opgroeit in een gunstige (leer)omgeving, zal het zijn begaafdheid beter kunnen laten zien. Het adequaat inspelen op de leereigenschappen van deze kinderen kan er toe bijdragen dat zij uiteindelijk uitgroeien naar hoogbegaafde individuen.

Recente modellen, zoals het multi factorenmodel van Heller (bijlage: Heller 2000) gaan ervan uit dat hoogbegaafde kinderen uitblinken op verschillende gebieden. Dit model is o.a. gebaseerd op de theorieën over meervoudige intelligentie die Gardner ontwikkelde. Hij onderscheidde 8 vormen van intelligentie, die zich uiten in 8 prestatiegebieden: taalkundige, logisch mathematische, ruimtelijke, muzikale, lichamelijke, inter- en intrapersonlijke en naturalistische intelligentie.

Strikt genomen voldoet slechts een heel kleine groep leerlingen, ongeveer 2,5%, aan bovengenoemde criteria van hoogbegaafdheid. Uit de schoolpraktijk blijkt echter dat 15% van alle kinderen behoefte zou hebben aan een aangepast onderwijsaanbod.

Het gaat dan om kinderen die uitblinken in een bepaald vakgebied. We spreken in dat geval van begaafde leerlingen. Deze begaafde leerlingen ervaren echter vaak dezelfde problemen als hoogbegaafde leerlingen.

We streven ernaar om een specifiek aanbod te creëren voor een doelgroep, die breder is dan alleen leerlingen, die hoogbegaafd zijn. Ook 'pietere' leerlingen hebben behoefte aan extra uitdaging. Dit zijn de kinderen die in een bepaald vakgebied gedurende langere periode A-scores behalen op de CITO-toetsen en zeer goede resultaten op methodegebonden toetsen. Van deze groep leerlingen mag worden verwacht dat zij ook met weinig instructie zelfstandig de leerstof in een bepaald vakgebied kunnen doorlopen.

Daarnaast is er de groep kinderen, die minder goed presteren, maar waarvan we het vermoeden hebben dat ze 'onderpresteren'.

Voor de leerlingen, die vallen binnen de doelgroep hanteren we de term 'plusleerlingen'.

In onderstaand schema zijn enkele verschillen aangegeven tussen pietere leerlingen en hoogbegaafden.

De pietere leerling	De hoogbegaafde leerling
<ul style="list-style-type: none"> - Kent de antwoorden - Houdt van woorden - Begrijpt ideeën - Conformeert zich - Houdt van de school - Luistert met interesse - Kopieert nauwkeurig 	<ul style="list-style-type: none"> - Heeft altijd vragen - Heeft ongewoon/complex vocabulaire - Ontwikkelt ideeën - Is eigengereid - Geniet van leren - Toont sterke gevoelens en opinies - Creëert nieuwe ideeën.

2.2. omschrijving van de doelgroep

De doelgroepkinderen voldoen aan meerdere van onderstaande factoren:

- kinderen met een IQ van 120 of hoger
- kinderen die bij CITO-toetsen gedurende langere periode ruime A-scores behalen bij rekenen en begrijpend lezen (en/of spelling en woordenschat).
- kinderen die goede resultaten behalen in de groep en weinig of geen fouten maken in methode-gebonden toetsen.
- kinderen, die weinig instructiebehoefte hebben en zelfstandig kunnen werken.
- kinderen die nauwelijks behoefte aan herhaling hebben en weinig behoefte aan oefenstof om zich nieuwe kennis en vaardigheden eigen te maken.
- kinderen die een hoog werktempo en een hoge mate van concentratie hebben.
- kinderen die een grote taakgerichtheid en motivatie hebben. Daarnaast hebben ze ook een enorme gedrevenheid, doorzettingsvermogen en plezier.
- kinderen die minder goed presteren, maar waarvan we het vermoeden hebben dat ze 'onderpresteren'.
- kinderen laten een hoge mate van creativiteit zien.

De school kan op grond van bovenstaande criteria besluiten dat een leerling tot de doelgroep behoort.

3. signalering

Om te voorkomen dat begaafde leerlingen gefrustreerd raken, doordat het schoolaanbod niet aansluit bij hun mogelijkheden, willen we ernaar streven op een gestructureerde manier deze leerlingen te signaleren, diagnosticeren en begeleiden. Op grond van een vroegtijdige signalering kan er vervolgens een plan van aanpak worden gemaakt, waardoor er preventief kan worden gewerkt. Hierdoor voorkomen we dat er in hogere groepen problemen ontstaan. Een systematische aanpak geeft ook eenduidigheid in het begeleidingstraject.

3.1. Signalering bij instroom:

1) Het intakegesprek:

Wanneer ouders hun kind op school aanmelden vindt er een aanmeldingsgesprek plaats. Dit gesprek is vooral bedoeld om een algemeen beeld te krijgen van de gezinssituatie en de ontwikkeling van het kind. In een aparte gespreksbijlage wordt een indruk gegeven van de ontwikkeling van het kind. Deze bijlage is niet alleen gericht op ontwikkelingsvoorsprong, maar ook op eventuele achterstanden en aanwezige risico's bijvoorbeeld op het gebied van dyslexie.

Het verslag van het aanmeldingsgesprek wordt samen met de ingevulde bijlage aan de leerkracht overhandigd. Deze bewaart de gegevens in de leerlingmap (bijlage 1).

2) Informatie Peuterspeelzaal:

Kinderen, die op de Peuterspeelzaal opvallen in hun ontwikkeling, worden besproken tijdens het overleg met de Peuterspeelzaal en school. Bij alle kinderen van de peuterplusgroep wordt de KIJK-registratie ingevuld. De andere kinderen ontvangen een kind portretje. Met toestemming van de ouders wordt deze informatie doorgestuurd naar de school van aanmelding.

3) Signalering door ouders:

Ook een vraag van ouders kan aanleiding zijn om verdere informatie te verzamelen, gericht op eventuele begaafdheid. Ouders kennen als geen ander hun kind en kunnen al vroeg het gevoel hebben dat er met hun kind iets aan de hand is.

3.2. Signalering tijdens de schoolloopbaan:

1) Groep 1 en 2:

Tijdens de groepsbesprekingen worden naast de gegevens van de KIJK-observatie worden ook CITO gegevens besproken. Naast leerlingen met een D/E-score ook aandacht voor leerlingen met A-scores op de CITO-toetsen Taal voor Kleuters en Rekenen voor kleuters.

Wanneer vanuit de observatiegegevens (bijv. KIJK) een ontwikkelingsvoorsprong van een jaar naar voren komt én een kind heeft A-scores behaald op de genoemde CITO toetsen dan voegt de leerkracht voorafgaand aan de bespreking ook het door de ouders ingevulde 'intakeformulier' toe. Samen met de intern begeleider wordt op grond van deze informatie besloten of het zinvol is de ontwikkeling van de betreffende leerling nader in kaart te brengen.

De periode in groep 1 wordt gebruikt om verder zicht te krijgen op de ontwikkeling van de kinderen. Vanaf groep 2 zetten we bij vermoedens van een ontwikkelingsvoorsprong het 10-stappenplan in.

2) Groep 3 t/m 8:

Gedurende ieder schooljaar vinden er groepsbesprekingen plaats. Tijdens deze besprekingen worden de leervorderingen van de kinderen besproken aan de hand van resultaten op methodegebonden toetsen en CITO-toetsen. Naast kinderen met D/E-scores is er specifieke aandacht voor kinderen met A-scores. Wanneer kinderen gedurende langere periode A-scores behalen voor meerdere vakken en voldoen aan bovengenoemde kenmerken behoren zij in principe tot de doelgroep “begaafde leerlingen”.

3) Signaleren van onderpresteerders:

Wanneer er een vermoeden is van onderpresteren kan er door de leerkracht gebruik worden gemaakt van de signaleringslijst “onderpresteren” (bijlage 7). De resultaten worden besproken met de intern begeleider, waarna de leerling eventueel wordt ingebracht in de leerlingbespreking/HGPD.

4. diagnosticering

Als vervolg op de signalering start de fase van de diagnose. Deze is gericht op de groep kinderen, waarvan we op grond van de signalering vermoeden dat zij (hoog)begaafd zijn. Om vast te stellen of dit inderdaad zo is maken we gebruik van gestandaardiseerde formulieren, zodat we een meer objectief beeld kunnen krijgen. Het diagnostisch onderzoek vormt tevens de basis voor het omschrijven van de specifieke onderwijsbehoeftes in de diverse groepsplannen. In de meeste gevallen volstaat een schooldiagnose en is een psychologisch onderzoek niet nodig.

4.1. schooldiagnose

1) Het oudergesprek:

Wanneer we op grond van de beschikbare signaleringsgegevens tijdens een groepsbespreking vermoeden dat er sprake is van (hoog)begaafdheid nodigen we ouders uit voor een gesprek. Tijdens dit gesprek kan informatie worden ingewonnen over de ontwikkeling van het kind in de thuissituatie. De ouders kennen het kind langer en intensiever. Zij kunnen informatie geven over hobby's en interesses van hun kind en over de vroege ontwikkeling. Een kleuter met een ontwikkelingsvoorsprong of een (hoog)begaafd kind zal thuis meer kunnen laten zien van zijn talenten, omdat thuis een veilige omgeving biedt.

Het oudergesprek wordt gevoerd door de intern begeleider met de leerkracht.

Tijdens het gesprek komen de volgende onderwerpen ter sprake:

- Leeraspecten
- Zelfbeeld
- Omgangaspecten
- Werkhouding
- Plezier in school
- Vrijtijdsbesteding

Voor het gesprek wordt gebruikt gemaakt van het oudergespreksformulier uit SIDI-R (bijlage 5). Van dit gesprek wordt een verslag gemaakt.

2) Observatie van de leerling:

Door het invullen van een observatielijst krijgen we een goed beeld van de leerling en kunnen we met enige zekerheid vaststellen of het nu wel of niet gaat om een begaafde leerling. We maken hiervoor gebruik van de observatielijst uit SI-DI (bijlage 4A groep 1 en 2/ 4B groep 3 t/m 8).

3) Didactische gegevens:

Om zicht te krijgen op de prestaties van de leerling maken we een uitdraai van de CITO-toetsen van het leerlingvolgsysteem. Ook wordt een overzicht gemaakt van de resultaten op methodegebonden toetsen. Leerlingen die altijd A-scores behalen op de toetsen van het leerlingvolgsysteem (LVS) en/of nauwelijks fouten maken in de toetsen uit de methode vallen onder de doelgroep. In de uitdraai van het LVS kun je zien hoever een leerling voor loopt. Naast specifieke leereigenschappen zullen ook de eigenschappen in kaart worden gebracht die te maken hebben met het verwerken van de leerstof/werkhouding/motivatie en creativiteit.

4) Doortoetsen:

Wanneer er nadere gegevens gewenst zijn kan er worden doorgetoetst, zodat zicht wordt verkregen op het didactische beheersingsniveau van de leerling.

a. doortoetsen groep 1 en 2:

Als een leerling uit groep 1 een hoge A-score heeft behaald op CITO taal of rekenen maken we de afweging om bij deze leerling de toetsen voor de oudste kleuters af te nemen. Zit een leerling ook hiermee op een goed niveau dan kan verder worden getoetst met de toetsen van groep 3.

We gebruiken hiervoor hogere CITO-toetsen, methodetoetsen of de toetsen van de herfstsignalering uit het Protocol Leesproblemen en Dyslexie (PLD).

De woordenschat kan in kaart gebracht worden met behulp van de Taaltoets Alle Kinderen, het onderdeel Passieve Woordenschat.

b. doortoetsen groep 3 t/m 8:

We kunnen doortoetsen op de gebieden technisch lezen, begrijpend lezen, spelling en rekenen en gebruiken daarvoor in principe hogere CITO-toetsen, of DLE-toetsen van Teije de Vos. Zolang de leerling een A-score behaalt gaan we door met toetsen op een hoger niveau. Als blijkt dat een leerling een didactische voorsprong heeft van méér dan een jaar gaan we er van uit dat dit kind waarschijnlijk begaafd is.

5) de leerlingvragenlijst

Wanneer er op grond van de signalen, het oudergesprek en de toetsgegevens voldoende gegevens zijn om aan te nemen dat we te maken hebben met een (hoog)begaafde leerling wordt aan de betreffende leerling de leerlingvragenlijst voorgelegd (bijlage 6). De leerkracht geeft naar de leerling toe aan dat hij/zij steeds goede resultaten behaalt en dat de school daar zo goed mogelijk op aan wil sluiten (zonder aan te geven op welke wijze dit zal gebeuren). Om ook zicht te krijgen op hoe de leerling de school ervaart wordt hem/haar gevraagd de lijst in te vullen.

Na het invullen van de vragenlijst wordt door de leerkracht een kort gesprek gevoerd met de leerling over de lijst en de mening van het kind. Bedoeling van dit gesprek: het versterken van de kwaliteit van de relatie en de leerling laten merken dat hij invloed kan uitoefenen op zijn leerontwikkeling. Samen met de leerling worden zijn sterke en zwakke kanten in beeld gebracht, de verwachtingen van de leerling t.a.v. school en wat hij er wil leren en wordt een beeld gevormd van de omstandigheden waaronder de leerling het beste functioneert.

Er kan ook gebruik gemaakt worden van de Competentieschaal voor Kinderen (CBSK). Deze schaal kan echter alleen worden uitgewerkt en geïnterpreteerd door een bevoegd deskundige.

6) gegevens over de sociaal-emotionele ontwikkeling.

Onze school maakt gebruik van een leerlingvolgsysteem (Kijk/Kijk op Sociale Competenties). De gegevens uit het volgsysteem kunnen een zinvolle aanvulling zijn op eerder verzamelde schoolgegevens. (Hoog)begaafde kinderen kunnen net als anderen problemen hebben met hun gedrag. Soms kunnen ze sociaal minder goed functioneren ten gevolge van de situatie waarin zij zich bevinden en het gemis aan aansluiting. Er kan sprake zijn van een negatief zelfbeeld, of van faalangst.

7) signaleren van onderpresteerders

Er zijn ook leerlingen die niet zo duidelijk goede prestaties laten zien, maar waarvan we wel vermoeden dat zij (hoog)begaafd zijn. Het kan gaan om leerlingen, die scoren alsof zij een gemiddelde leerling zijn (relatieve onderpresteerders), of om leerlingen die onder het niveau van de groep gaan functioneren (absolute onderpresteerders). Deze vorm van onderpresteren gaat vaak gepaard met een slechte werkhouding, grote sociale en emotionele problemen.

Relatieve onderpresteerders lijken heel sterk op gemiddelde leerlingen met gemiddelde prestaties. Deze kinderen hebben meer mogelijkheden, maar willen niet anders zijn dan de anderen, de vorm van onderpresteren die het meeste voorkomt. We letten daarbij vooral op de volgende kenmerken:

- Onderpresteerders hebben vaak ongewone interesses, die bijv. naar voren kunnen komen bij de keuze van een project of werkstuk. Ze geven vaak blijk van voorkennis, nog voordat een onderwerp of thema in de klas is behandeld.
- Ze maken veel (onnodige) fouten in werk van te laag niveau. Bij moeilijker werk kunnen de fouten afnemen en de werkhouding kan verbeteren.
- Er is vaak geen duidelijk foutenpatroon: de ene keer is een opdracht foutloos, de andere keer zwaar onvoldoende.
- Er kan sprake zijn van een neerwaartse prestatielijn in de loop der tijd.
- Thuis hebben zij vaak een enorme ontdekkings- en uitvindingsdrang.

Wanneer we het vermoeden hebben van onderpresteren wordt in een gesprek met de ouders nog nadrukkelijker in kaart gebracht hoe de voorschoolse ontwikkeling is verlopen, of er een discrepantie is tussen het functioneren op school en thuis, en of er begaafdheid voorkomt bij andere familieleden. Dit gesprek wordt gevoerd door de intern begeleider en de leerkracht met de ouders. Daarnaast worden de andere stappen van de schooldiagnose gevolgd.

Als we vermoeden dat een leerling ook onderpresteert bij de toetsen proberen we ruimte te maken voor het mondeling toetsen. Wanneer er twijfel blijft kan worden besloten tot extern onderzoek.

4.2. extern onderzoek

Ondanks alle mogelijkheden om de ontwikkeling van de leerling op school in kaart te brengen, zal in een aantal gevallen extern onderzoek worden overwogen. Een kind kan worden aangemeld wanneer:

- er gedacht wordt aan vervroegd doorstromen
- er sprake is van bijkomende problemen (bijv. dyslexie)
- er sprake is van vermoedelijk onderpresteren
- er sprake is van tegenstrijdige informatie
- er sprake is van gedragsproblemen

Wanneer de school geen reden ziet voor het doen van onderzoek, kan het zijn dat de ouders die behoefte wel hebben. De school is ten allen tijde bereid om zich te laten informeren over de uitkomsten van dat (erkende) onderzoek. Binnen de mogelijkheden van de school en hetgeen er geboden kan worden zal gekeken worden naar de aanbevelingen uit het onderzoek.

5. begeleiding

Wanneer op grond van signalering en diagnosticering is vastgesteld dat er sprake is van hoog/begaafdheid wordt op team-niveau afgesproken, dat een leerling in aanmerking kan komen voor specifiek leerstofaanbod. Dit gebeurt tijdens een groepsbespreking. Op grond van een stappenplan wordt de begeleiding opgezet.

Stap 1: groep 1 en 2

Stap 2: leerlijnen groep 3 t/m 8

Stap 3: aanpassingen van de leerstof: compacten

Stap 4: verdiepingsmateriaal aanbieden

Stap 5: verbreding

Stap 6: vervroegd doorstromen (versnellen)

Stap 7: evaluatie en handelings/groepsplan

5.1. Groep 1 en 2

In de groepen 1 en 2 zijn andere maatregelen nodig om het leerstofaanbod aan te passen als in de groep en 3 t/m 8. Er wordt in deze groepen nog niet gewerkt met methodes, zoals in de hogere groepen. Met name in groep 1 en 2 willen we een verantwoorde keuze maken tussen het aanbieden van verdiepingsmateriaal of het vervroegd doorstromen naar een hogere groep. Dit is vooral in deze jaren belangrijk, omdat het kind zich nog niet heeft aangepast aan de groepsnorm.

Hoe maken we deze keuze?

We stellen ons de volgende vragen:

- Hoe groot is de voorsprong?
- Op welke gebieden is er een ontwikkelingsvoorsprong? Alleen op cognitief gebied, of ook motorisch, sociaal of emotioneel gebied?
- Wat kunnen we het kind met een ontwikkelingsvoorsprong nog bieden?
- Hoe kunnen we het onderwijs in de groep zo organiseren dat het kind niet tekort komt?
- Hoe is de taak- werkhouding van het kind?

We kunnen besluiten om gedurende een periode van minimaal een half jaar het kind verdiepingsmateriaal aan te bieden. Dit gebeurt na overleg met de ouders. Hierbij wordt nadrukkelijk meegenomen of een kind er ook zelf aan toe is, met het aangeboden materiaal wil/kan spelen en hoe zijn sociaal-emotioneel ontwikkeling verloopt.

Bij het zoeken naar verdiepingsmateriaal willen we ons in het aanbod richten op de hele ontwikkeling van de kleuter: cognitie, motoriek, fantasie, sociale en emotionele ontwikkeling en de schoolse vaardigheden.

Aandachtspunten:

- Kleuters zijn niet snel geneigd om uit zichzelf materiaal van een hogere orde te pakken. Zij zijn heel sociaal en kunnen al vrij snel een sterk aanpassingsgedrag gaan vertonen.
- Vaak kiezen we voor een individuele aanpak, omdat de verschillen groot en divers zijn. We leggen de aanpak vast in een groepsplan.

Verdiepingsaanbod groep 1 en 2:

In de kleutergroep is vaak al voldoende materiaal aanwezig dat zich uitstekend leent voor een verdiepend leerstofaanbod. Door het goed afgewogen aanbieden van deze materialen kunnen de mogelijkheden optimaal worden benut. Een afgewogen leerstofaanbod is ook afhankelijk van de signalen die de kleuter zelf afgeeft. Om deze signalen op te vangen is het nodig dat het werk van de leerlingen steeds goed wordt geëvalueerd. Zo kan de leerkracht zien waar er eventueel problemen zijn en waar in de toekomst aandacht aan besteed moet worden.

a) Ontwikkelingsmateriaal:

- bouwen aan de bouwtafel
- mozaïek plakken
- vouwen
- knippen
- tekenen en schilderen
- werken aan de puzzeltafel

Suggesties voor het werken met deze materialen zijn terug te vinden in “Begeleiding van kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong in groep 1 en 2” door E. van Gerven.

b) Werken in hoeken:

Over het algemeen krijgen de kinderen bij het werken in hoeken geen gerichte opdracht mee. Het spelen in de hoeken biedt voor de verschillende niveaus in de klas wel mogelijkheden. Een aantal mogelijkheden zijn ook uitgewerkt in “Begeleiding van kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong in groep 1 en 2.”

c) Inzet van uitdagend lesmateriaal:

Hieronder wordt voor aangegeven welke uitdagende materialen voor onze school worden ingezet:

Materialen voor leesactiviteiten:

- voorbereidende spelletjes op het gebied van lezen ingezet (bijv. Drietal)
- loco
- computerprogramma Veilig Leren Lezen.
- werkbladen van Blok A Woordbouw.
- Boek: Compact en Rijk
- Site: lesmateriaal voor hoogbegaafden.com
- acadin

Materialen voor rekenactiviteiten:

- rekenspelletjes met fiches (bijv. splitsoefeningen)
- cijferstempels
- Piccolo
- loco
- bouwen en nabouwen uit Blokkendoos
- Maatwerk: werkbladen en computerprogramma.
- Tridio
- Boek: compact en rijk
- Site: lesmateriaal voor hoogbegaafden.com
- acadin

De aangeboden activiteiten laten we zo goed mogelijk aansluiten bij de ontwikkeling van het kind en bij wat bekend is uit de diagnose. Na de periode van verdieping volgt er een evaluatie met de ouders, waarin we met elkaar nagaan of we het kind in groep 1 en 2 nog voldoende kunnen bieden, of dat het verstandig is de leerling vervroegd door te laten stromen naar groep 3.

5.2. Aanpak leerstof groep 3 t/m 8

In groep 3 t/m 8 wordt op grond van het didactische niveau van een leerling een besluit genomen in welke aanpak hij/zij gaat werken.

>aanpak 1 voor begaafde leerlingen en

>aanpak 2 voor (hoog)begaafde leerlingen. De aanpakken worden uitgezet in de vakken rekenen en/of taal. Leerlingen die één van deze aanpakken volgen krijgen voorafgaand aan een blok de eindtoets als begintoets aangeboden. Op die manier behoudt de leerkracht goed zicht op de voortgang. Aan de hand van de toetsen wordt beoordeeld welke extra leerstof de leerling nog moet maken, naast het compacten.

Wanneer na verloop van tijd de resultaten teruglopen overlegt de leerkracht met de intern begeleider over het vervolg: in ieder geval zal de leerling dan gedurende een periode weer meer leerstofonderdelen uit het klassikale aanbod moeten gaan volgen.

a) Aanpak 1: deze aanpak is bedoeld voor begaafde leerlingen. Zij volgen in een blok de klassikale instructie bij nieuwe leerstof en maken beperkte oefenstof (compacten). Zij sluiten aan bij groepsopdrachten en maken opdrachten die voldoende uitdaging bieden en opdrachten die vragen om creatieve oplossingen. Concreet betekent dit dat zij ongeveer 1 á 2 lessen per week vrij hebben om aan verrijkingsmateriaal (Levelwerk) te werken. De leerkracht zorgt hier voor.

b) Aanpak 2: deze aanpak is bedoeld voor (hoog)begaafde leerlingen. Deze leerlingen zijn in staat om met een minimum aan instructie, of soms zelfs zonder instructie, zich de leerstof eigen te maken. Voor deze leerlingen is een minimum aan oefenstof voldoende om te komen tot hetzelfde beheersingsniveau als begaafde leerlingen. Zij sluiten wel aan bij groepsopdrachten en volgen momenten van klassikale instructie. Deze leerlingen hebben meer tijd over in hun programma doordat ze compacten. Dit kan oplopen tot 3 á 4 keer per week onder taal of rekenen.

Aan deze leerlingen kan naast het Levelwerk een extra vak worden aangeboden. Spaans bijvoorbeeld of een verbredingsproject (bv Pittige PlusTorens) kan worden gestart in de plusklas (binnen de school of schooloverstijgend). De plusklasleerkracht begeleidt dit. Na een proefperiode van ongeveer 8 weken in de plusklas wordt geëvalueerd met leerling en leerkrachten of voortgang wenselijk is.

5.3. Aanpassingen van de leerstof: compacten

Voor de (hoog)begaafde leerlingen (en de goede rekenaars) hanteren we een individuele aanpak, aansluitend bij hun onderwijsbehoeften.

Door de leerstof te compacten ontstaat er ruimte voor verdiepende opdrachten. Het compacten van de leerstof gebeurt in principe door de leerkracht, in overleg met de intern begeleider, volgens schoolbreed vastgestelde criteria (zie boven).

Schoolbeleid:

Bij ons op school gaat de voorkeur nadrukkelijk uit naar de werkwijze van het aanbieden van de proeftoets als begintoets. Hiermee willen we voorkomen dat leerlingen essentiële delen van de leerstof gaan missen. Ook vinden wij het belangrijk dat (hoog)begaafde leerlingen contact blijven houden met de rest van hun groep en daarbij betrokken blijven.

De aanpassingen worden indien nodig vastgelegd in een routeboekje. Hierin wordt voor de leerling aangegeven welke leerstof samen moet worden gedaan met de klas, welke leerstof zelfstandig kan worden gemaakt en welke verdiepings- of verbredingsstof kan worden gedaan. Voor sommige rekenmethodes zijn hiervoor kant en klare routeboekjes beschikbaar. Routeboekjes worden schoolbreed bewaard, zodat ze ook voor andere leerlingen kunnen worden ingezet.

We compacten volgens de volgende criteria:

Weggelaten wordt:

- herhalingsoefeningen
- 50-75% van de oefenstof
- remediërende oefenstof

Aangeboden wordt:

- belangrijke stappen in het leerproces
- afspraken over notaties, belangrijke werkwijzen en strategieën
- constructie- en ontdekactiviteiten
- zinvolle verrijkingsopdrachten uit de methode
- activiteiten op tempo
- introductie van een nieuw thema
- groepsopdrachten

5.4. Verdiepingsmateriaal aanbieden

Bij verdieping wordt er binnen het reguliere programma dieper op de leerstof ingegaan. We denken dan aan steropdrachten, plusopdrachten enz. Ook kan er in de leerstof verdieping worden gezocht door uitgebreidere of meer open opdrachten te geven. Naast verdiepingsopdrachten in de reguliere methode zijn er ook speciale verdiepingsmaterialen ontwikkeld. De school draagt zorg voor voldoende verdiepingsmateriaal, zowel voor de kinderen in aanpak 1 als die in aanpak 2.

Inhoud van het verdiepingsmateriaal: uitdagende opdrachten op het gebied van rekenen en/of taal, die qua moeilijkheid uitstijgen boven de opdrachten in de reguliere methode (bijvoorbeeld rekentijgers).

5.5. Verbreding

Leerlingen die werken in de eerste aanpak zullen doorgaans wél tijd beschikbaar hebben om met verdiepingsmateriaal aan de slag te gaan, maar minder behoefte hebben om ook verbredende leerstof op te pakken. Voor leerlingen in aanpak 2 zal naast verdiepingsmateriaal ook verbredingsmateriaal worden aangeboden. De inhoud van dit verbredingsmateriaal is afhankelijk van de vraag van de individuele leerling. Wat op dit gebied wordt aangeschaft gebeurt in overleg met de betrokken leerling en zijn/haar ouders.

Inhoud van het verbreding materiaal:

Bij verbreding materiaal wordt gekozen voor leerstof uit heel andere vakgebieden:

- PPT
- Filosofie (praatprikkel)
- programmeren /virtual reality
- het leren van een vreemde taal (Spaans)
- Allerlei projecten (o.a. reis door de ruimte) (zie bijv. website Plusklas 's Hertogenbosch of lesmateriaalvoorhoogbegaafden.com)
- Mindset (talentenlab)
- Vooruitwerkklabboek
- Pienter
- Projectballade

5.6. Vervroegd doorstromen/ versnellen

Wanneer blijkt dat bovengenoemde maatregelen niet voldoende zijn en er duidelijk sprake is van een grote didactische voorsprong kan vervroegd doorstromen (versnelling) worden overwogen. Onder vervroegd doorstromen verstaan we dat leerlingen eerder dan hun kalenderleeftijd doorstromen naar een volgend leerjaar. Versnelling gebeurt alleen bij leerlingen, die gedurende een langere periode aanpak 2 hebben doorlopen, of bij leerlingen die in groep 1 en 2 gedurende minimaal een half jaar hebben gewerkt met aangepaste verdiepingsstof. Ter ondersteuning van het besluit wordt gebruik gemaakt van het stroomschema vervroegde doorstroming (bijlage 8) en wordt de versnellingswenselijkheidlijst ingevuld (bijlage 9). De leerling moet niet alleen cognitief, maar ook sociaal en emotioneel meer aansluiting vinden bij zijn nieuwe groepsgenoten en zich daardoor beter kunnen spiegelen.

Criteria:

- hoogbegaafdheid is vastgesteld (bij voorkeur) door extern onderzoek.
- didactische voorsprong: de didactische voorsprong moet groter zijn dan 1 jaar op meerdere vakgebieden (technisch lezen, begrijpend lezen, spelling en rekenen). Als de voorsprong kleiner is kan aangepast leerstofaanbod meestal voldoende zijn.
- risicofactoren: wanneer er extra risicofactoren zijn moet specifieke extra begeleiding op deze gebieden gegarandeerd zijn.
Te denken valt aan negatief zelfbeeld, faalangst, onvoldoende werk- en leerstrategieën of een gediagnosticeerde leer- of gedragsstoornis. Wanneer een leer- of gedragsstoornis is gediagnosticeerd zal een besluit tot vervroegd doorstromen altijd genomen worden in overleg met de deskundige die de stoornis heeft geconstateerd.

- geboortedatum: zeker wanneer het gaat om een vroege leerling kan vervroegde doorstroming soms betekenen dat een leerling een wel heel groot leeftijdsverschil moet overbruggen.
- houding van de leerling: hoe een leerling zelf aankijkt tegen vervroegd doorstromen kan een secundaire rol spelen in de besluitvorming. Vaak spelen contacten met vriendjes en vriendinnen mee. Hiervoor kunnen praktische oplossingen worden bedacht. Over het algemeen ontstaan in de nieuwe groep al snel nieuwe contacten en neemt de behoefte aan oude contacten af.
- houding van de ouders: samen met de ouders zal worden bekeken hoe de vervroegde doorstroming in de thuissituatie kan worden begeleid.
- opvang in de ontvangende groep: bestaat in de groep waar het kind naar toe gaat het juiste pedagogische klimaat om voor voldoende opvang te zorgen?

Een beslissing tot vervroegd doorstromen wordt zeer goed afgewogen en gebeurt in overleg met ouders, leerkrachten en het kind zelf. Wij hechten er waarde aan dat het kind en de ouders achter de beslissing staan. Hun mening wordt nadrukkelijk meegenomen in de besluitvorming, maar is niet doorslaggevend. Bij het uiteindelijke besluit zijn betrokken: de huidige groepsleerkracht, de toekomstige groepsleerkracht, het betreffende subteam en de intern begeleider (eventueel de directie).

Na vervroegde doorstroming zullen de vorderingen en het welzijn van de leerling regelmatig worden geëvalueerd. Vanaf het moment dat de leerling op het niveau zit van de nieuwe groep zal er ook in de nieuwe groep weer extra stof worden aangeboden.

Vervroegd doorstromen kan maar éénmaal plaatsvinden.

5.7. Evaluatie en groepsplan

De gemaakte keuzes worden vastgelegd in het groepsplan. Voor leerlingen die in een bepaald vakgebied aanpak 1 of 2 volgen wordt volstaan met een vermelding in het groepsplan. Het kan zijn dat de prestaties van een leerling teruglopen, of dat het onderwijs-aanbod nog niet voldoende is afgestemd op het niveau van de leerling. Daarom wordt er regelmatig bekeken of het groepsplan moet worden uitgebreid of aangepast. De plusklasleerkracht evalueert twee keer per jaar (in januari en juni) aanpak 2. Zij bespreekt dit met zowel de leerling als de groepsleerkracht en maakt hiervan een notitie in Parnassys. De groepsleerkracht bespreekt de resultaten met de ouders. De (plusklas) leerkrachten en de intern begeleider bespreken samen of de leerling ook de volgende periode mag/kan meedraaien in de plusgroep.

5.8. Beoordeling en toetsing

Aan het verdiepings- en verbredingswerk worden ook duidelijke eisen gesteld. Net als de reguliere leerstof worden de eindtermen bepaald en worden met de leerlingen afspraken gemaakt over de wijze waarop er getoetst wordt.

Wanneer werk wordt nabesproken is er vooral aandacht voor *de manier waarop* de leerlingen tot een resultaat zijn gekomen. Hiermee krijgen we zicht op hun oplossings-strategieën en hun manier van redeneren.

In het rapport wordt vermeld dat een leerling voor een bepaald vakgebied werkt met verdiepings- of verbredingsopdrachten en wat de resultaten ervan zijn. Van de plusgroepkinderen wordt in het rapport een aparte bijlage met de evaluatie van hun doelen bijgevoegd.

Het toetsen van leerlingen, die op één of meer vakgebieden versnellen:

Bij deze leerlingen willen we weten of ze de stof beheersen die ze aangeboden hebben gekregen. Voorbeeld: bij een leerling in groep 5, die rekt op niveau groep 6, worden de methodetoetsen en de CITO-rekentoetsen van groep 6 afgenomen.

=De behaalde score wordt ingevuld in Parnassys bij 'individueel'.

=Omdat we van deze leerling de CITO-resultaten mee willen laten wegen met het groepsgemiddeld van groep 5 zoeken we bij de ruwe toetsscore (=aantal goede antwoorden) van groep 6 de vaardigheidsscore (in Parnassys: schaalscore).

=Deze vaardigheidsscore kan worden opgezocht in de CITO-handleiding van groep 5.

=Vervolgens kan hier de ruwe score (=aantal goede antwoorden) worden bijgezocht.

=Deze score wordt ingevoerd bij de groepsscores van groep 5.

In groep 8 is deze leerling dus 'klaar' met rekenen en zoeken we andere lesstof, die op een andere manier wordt getoetst. Bijvoorbeeld m.b.v. het computerprogramma "got it".

5.9. Begeleiding van onderpresteerders

Door vroege signalering willen we voorkomen dat leerlingen gaan onderpresteren. Toch kan het gebeuren, dat ondanks alle goede bedoelingen, we te maken krijgen met leerlingen die onderpresteren. Omdat onderpresteerders juist gedemotiveerd zijn geraakt door de reguliere leerstof heeft het geen zin om van deze leerlingen te verwachten dat zij eerst betere prestaties gaan leveren of hun werkhouding aan te passen voordat zij een ander onderwijsaanbod krijgen.

Wanneer uit gedegen didactisch/ psychologisch onderzoek is bevestigd dat we te maken hebben met een onderpresterende leerling gaan we gericht aan de slag om de motivatie en werkhouding te verbeteren. Hiervoor wordt in overleg met de betrokken ouders, de leerkracht en de intern begeleider een plan opgesteld.

In het plan is vooral aandacht voor de benadering van de leerling, de keuzes die we maken om hem/haar zelf meer verantwoordelijkheid te geven en de wijze van ondersteuning. Te denken valt bijv. aan het zelf maken van een planning en het stellen van eigen doelen (binnen de grenzen van wat op school haalbaar is).

6. schoolbeleid

De ALPHA scholen streven er naar rekening te houden met verschillen tussen leerlingen en willen hen op eigen niveau aan kunnen spreken. Leerlingen voor wie het gemiddelde leerstofaanbod te gemakkelijk is en die meer uitdaging nodig hebben willen we tijdig signaleren en diagnosticeren. Juist door hen zo vroeg mogelijk om te leren gaan met uitdagende leerstof leren zij de juiste strategieën hanteren en wordt voorkomen dat zij in een geïsoleerde positie geraken.

Op grond van gestandaardiseerde formulieren en volgens de omschreven stappen kan worden besloten om een leerling één van beide leerlijnen te laten volgen op het gebied van rekenen en/ of spelling. In bijzondere gevallen kan worden besloten tot extern onderzoek.

Samengevat zijn dit onze belangrijkste beleidspunten:

- We willen ons richten op begaafde en hoogbegaafde leerlingen, volgens vastgestelde criteria.
- We streven naar vroege signalering en hanteren een aantal vaste informatiemomenten en -bronnen.
- Door vroege signalering en begeleiding willen we onderpresteren voorkomen.
- In veel gevallen is schooldiagnose voldoende om vast te stellen of een leerling binnen de doelgroep valt.
- Voor het aanvragen van extern onderzoek zijn criteria vastgelegd. De resultaten van (erkend) extern onderzoek op initiatief van ouders worden serieus genomen.
- Vervroegde doorstroming gebeurt zo vroeg mogelijk in de schoolloopbaan, bij voorkeur in groep 1 of 2. Een besluit hiertoe wordt zeer goed afgewogen en gebeurt in overleg met alle betrokkenen.
- Gemaakte keuzes worden vastgelegd in een groepsplan.
- Verdiepings- en verbredingsopdrachten worden evenals de reguliere leerstof beoordeeld. Hiervan wordt in het rapport melding gemaakt.

7. het 10-stappenplan bij vermoeden van (hoog)begaafdheid

Wanneer er vermoedens zijn van een ontwikkelingsvoorsprong of van (hoog)begaafdheid wordt aan de hand van het 10-stappenplan in kaart gebracht of de vermoedens juist zijn. Er wordt gestart met het signaleringstraject, gevolgd door het diagnostisch traject.

10-stappenplan bij vermoeden van (hoog)begaafdheid
Start het signaleringstraject.

Stap 1:

Verzamel de beschikbare informatie:

- a) het door de ouders ingevulde vragenformulier bij intake (bijlage 1).
- b) CITO-gegevens: voor welke vakken heeft het kind A-scores behaald over langere periode?

Stap 2:

Vul de signaleringslijst “hoogbegaafdheid op school” in (bijlage 2).

Stap 3:

Bepaal aan de hand van de criteria in het HB-protocol (hoofdstuk 2.2.) en de verzamelde informatie of deze leerling tot de doelgroep behoort.

Stap 4:

Breng deze leerling in in de eerstvolgende groepsbespreking en licht je inbreng toe aan de hand van stap 1 t/m 3.

Wordt het vermoeden van ontwikkelingsvoorsprong of (hoog)begaafdheid bevestigd? Of zijn er tegenstrijdige gegevens?

Ga dan door met het vervolg van het signaleringstraject:

Stap 5:

De leerkracht bespreekt met de ouders tijdens het ontwikkel en/of tien minuten gesprek dat er sprake is van een ontwikkelingsvoorsprong en dat de leerling aanpak 1 gaat volgen en gaat werken in de plusmap. Deze werkwijze wordt na ongeveer 4 maanden geëvalueerd.

Stap 6:

Vul de observatielijst van SIDI in (bijlage 4A: groep 1 en 2/ bijlage 4B: groep 3 t/m 8). Het invullen kan digitaal met behulp van de CD-rom, of aan de hand van de vragenlijst in de bijlage 4A en B.

Bespreek met de IB-er de SIDI-vragenlijst.

Bevestigt de verzamelde informatie het vermoeden van een ontwikkelingsvoorsprong?

Stap 7:

De ouders worden uitgenodigd voor een gesprek.

Bij dit gesprek zijn aanwezig: de IB-er en de groepsleerkracht.

Voor het gesprek wordt gebruik gemaakt van het oudergespreksformulier (bijlage 5).

De Intern Begeleider kan hierbij de “signaleringslijst voor ouders bij vermoeden van een ontwikkelingsvoorsprong” gebruiken (bijlage 3A: groep 1 en 2/ bijlage 3B: groep 3 t/m 8).

De ouders worden op de hoogte gesteld van het Protocol HB en de mogelijkheden die op dat moment binnen school worden geboden.

Hen wordt toestemming gevraagd om het diagnostisch traject in te gaan.

Stap 8:

Start het diagnostisch traject.

- a) didactische gegevens aanvullen met resultaten uit methodegebonden toetsen.
- b) doortoetsen

Om zicht te krijgen op het didactische niveau van de leerling wordt tijdens de CITO-afnames bij een A-score ook de volgende CITO-toets (Technisch lezen, Begrijpend Lezen, Rekenen, Spelling en Woordenschat) afgenomen. Bij het behalen van een A-score op de volgende toets is er een voorsprong van een half jaar en kan er worden gesproken van begaafdheid.

Groep 1 en 2: Bij A-scores op de CITO-toetsen rekenen en/of taal voor kleuters wordt een volgende toets afgenomen.

Deze toetsgegevens kunnen worden aangevuld met de toetsen van de herfstsignalering (auditieve synthese/ auditieve analyse/ letterkennis) en de AVI-leestoetsen.

- c) leerlingvragenlijst in laten vullen (bijlage 6). Deze vragenlijst is vooral geschikt voor leerlingen vanaf groep 5. Maak met jongere leerlingen een gesprekje.
- d) gegevens over de sociaal-emotionele ontwikkeling.

Hierbij kan gebruikt worden gemaakt van de KIJK! (groepen 1 en 2) en de Kijk op Sociale Competenties (groepen 3 t/m 8).

- e) signalen van onderpresteerders (bijlage 7).

Vul de signaleringslijst onderpresteren in en breng met de ouders nog nadrukkelijker in kaart hoe de voorschoolse ontwikkeling is verlopen, of er een discrepantie is tussen het functioneren op school en thuis en of er begaafdheid voorkomt bij andere familieleden.

Stap 9:

Definitieve conclusie

- a) de leerling presteert op begaafd niveau en kan gebruik maken van aanpak 2 en gaat naar de plusklas.
- b) Er zijn te veel twijfels. De leerling blijft het reguliere leerstofaanbod in de klas volgen of blijft werken met de plusmap.
- c) Bij bijkomende leerproblemen, bij vermoeden van onderpresteren, bij tegenstrijdige informatie en/of bij gedragsproblemen kan worden besloten tot extern onderzoek.

Stap 10:

De conclusies worden besproken in de eerstvolgende groepsbespreking en toegelicht door de leerkracht aan de ouders en aan de leerling.